

Ks. Mirosław Kalinowski, *Towarzystwo w cierpieniu. Posługa hospicyjna*, Lublin: Wydawnictwo Polihymnia 2002, ss. 215.

Dokonujące się przemiany w prawie wszystkich płaszczyznach życia społecznego nie pozostają bez wpływu na relacje międzyludzkie. Współczesna cywilizacja bywa określana mianem antyhumanistycznej ze względu na przemysłowe i technologiczne preferencje, pragnące podporządkować życie człowieka i stanąć ponad wartościami osobowymi. Dzisiejsza medycyna potrafi walczyć z większością chorób. W każdym jednak okresie historii były i nadal są choroby nieuleczalne, którym nauka nie może sprostać. Wśród nich milionowe żniwo zbierają każdego roku nowotwory. W wielu rejonach świata, szczególnie wśród społeczeństw krajów wysoko uprzemysłowionych, wskaźnik chorych na raka drastycznie wzrasta. Zawodowa bezradność współczesnej medycyny obrazuje problem: co dalej? Wzrastająca liczba cierpiących na choroby nowotworowe i drastycznie wysoka śmiertelność stawiają coraz wyraźniej problem opieki nad osobami w terminalnym stadium choroby (s. 11).

Powyższą problematykę porusza książka ks. Mirosława Kalinowskiego, której bazę źródłową stanowią badania empiryczne przeprowadzone w kilkunastu hospicjach w Polsce. Podjęcie zagadnienia posługi wobec osób umierających w oparciu o placówki opieki hospicyjnej w Polsce jest próbą szerszego opracowania problemu ważnego społecznie. Celem opracowania jest przedstawienie znacznego wkładu Polski w realizację idei posługi hospicyjnej realizowanej w wielu częściach świata. „Już obecnie – jak pisze autor – Polska promieniuje w tym zakresie na kraje Wschodniej Europy” (s. 11).

Książka ks. Kalinowskiego ma wyraźny aspekt poznawczy i praktyczny. Pierwszy z nich wiąże się z próbą systematycznego opracowania zagadnienia w celu dowartościowania duszpasterstwa specjalnego chorych umierających. Jest to jednocześnie wkład w usuwanie barier między ludźmi zdrowymi i chorymi, dowartościowanie aktywności społecznej opartej na zasadzie wolontariatu, pozwala zwrócić uwagę na zagadnienie ludzi chorych, cierpiących i umierających w społeczeństwie pluralistycznym oraz na wychowanie do solidarności z nimi. Istniejący deficyt na tego rodzaju publikacje sprawia, że recenzowana książka przyczynia się do szerszego poznania, pogłębionego zrozumienia i dodania nowych impulsów w zakresie obecności instytucji społecznych i eklezyjalnych w opiece nad chorymi terminalnie. Publikacja przyczynia się również do poszerzenia istniejącego już dorobku naukowego teologii pastoralnej w zakresie podstaw i zadań duszpasterstwa specjalnego.

Praktycznym uzasadnieniem podjęcia tematu i opracowania go w odniesieniu do sytuacji w Polsce jest wyraźny wzrost skali zachorowań na nowotwory w ostatnich latach oraz alarmujące prognozy na przyszłość. Podjęcie przez ruch hospicyjny służby umierającym i ich rodzinom jest odpowiedzią na ogromne zapotrzebowanie społeczne. Rozwój ruchu jest aktualizowaniem potrzeby kształcenia i wychowania do solidarnego społeczeństwa, usuwaniem barier między zdrowymi i chorymi, integracji społecznej, solidarności wewnątrzrodzinnej i społecznej oraz pomoc w akceptacji egzystencjalnych problemów człowieka, choroby, cierpienia, umierania i śmierci. Przy wzrastającej liczbie zachorowań na nowotwory, poszerzaniu się kręgu nieuleczalnie

chorych na AIDS, dla których w krótkim czasie hospicjum powinno otwierać swoje podwoje, oraz modelu współczesnej medycyny, nastawionej na wyleczenie, jako palący jawi się problem znalezienia odpowiedniego miejsca dla osób w ostatnim stadium nieuleczalnej choroby. Istniejące instytucje służby zdrowia – jak pisze Autor – nie są w stanie zaradzić tysiącom ludzi umierających na nowotwory (s. 29). Książka zwraca uwagę na dowartościowanie roli i znaczenia medycyny paliatywnej, która polega na eliminowaniu lub zmniejszeniu objawów choroby oraz zapewnieniu maksymalnego komfortu fizycznego i psychicznego umierającemu człowiekowi (s. 42).

Struktura książki jest jasna i przyjazna dla czytelnika, nawet osoby nie posiadające wiedzy w tej dziedzinie nie zagubią się w jej lekturze. Szeroko rozpisana w spisie treści zawartość publikacji pozwala łatwo zorientować się w strukturze i założeniach posługi hospicyjnej.

Niewątpliwym walorem książki jest oparcie jej na analizie badań socjologicznych (s. 101 n.). Autor zamieścił szereg wykresów i konkretnych wypowiedzi respondentów, co znacznie książkę wzbogaca i ułatwia jej lekturę. Cenną pomocą służą również aneksy w postaci Karty Hospicjum, adresy wybranych hospicjów oraz wykaz wybranych dokumentów Kościoła współczesnego i wskazówki bibliograficzne.

Wartość opracowania polega przede wszystkim na syntezie dotychczasowej refleksji nad obecnością Kościoła w posłudze hospicyjnej oraz pogłębieniem podstaw i form duszpasterstwa ponadparafialnego. Ks. Kalinowski z dużym wyczuciem pastoralisty kładzie akcent na potrzebę dowartościowania tego rodzaju duszpasterstwa w dzisiejszym Kościele w Polsce. Rozprawa stanowi niewątpliwą wkład do teorii działalności Kościoła, zapomnianej w polskim piśmiennictwie teologicznopastoralnym.

Wrażliwość na pierwszorzędne problemy duszpasterskie oraz aktualność podejmowanych zagadnień sprawiają, że recenzowaną książkę można polecić tym, którzy na co dzień żyją sprawami duszpasterstwa. Wnioski i postulaty pastoralne formułowane przez Autora mogą przyczynić się do większej efektywności inicjatyw duszpasterskich. Pomogą uniknąć działań niecelowych, niepotrzebnych oraz zachowania hierarchii spraw ważnych i drugorzędnych.

Publikacja stanowi pomoc dla osób z najbliższego otoczenia chorych terminalnie, osób pracujących w hospicjach, wolontariuszy i kandydatów do kapłaństwa. Synteza dotychczasowej działalności ruchu hospicyjnego, bogate wykorzystanie materiału empirycznego i literatury przedmiotu, jasność wykładu i systematyzacja materiału sprawiają, że książka staje się ważna dla dalszego rozwoju ruchu hospicyjnego.

Ks. Krzysztof K. Masłowski